

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

לכיתות י"ב
ולבוגרים

פסיכולוגיה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(ארבעה סעיפים $12\frac{1}{2} \times$)	50 נקודות
פרק שני	—	(חמש שאלות $10 \times$)	50 נקודות
סך הכול	—		100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) ענה בתמצות ובבהירות.

(2) בתשובותיך השתמש במושגים שלמדת.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על ארבעה סעיפים מן השאלות 1-4 (לכל סעיף – $12\frac{1}{2}$ נקודות).

1. המעבר לכיתה א' הוא ציון דרך בעבור ילד בן שש, מעין חותמת שהוא בוגר מספיק כדי להתמודד עם דרישות המערכת, לקבל עליו אחריות, לעמוד בגבולות שמציבים לו ולהשתלב בחברה חדשה. המעבר לכיתה א' משפיע באופן שונה על ילדים שונים. יש ילדים ששמחים ומתרגשים לקראת השינוי, ויש כאלה המרגישים לחץ לקראת היום הגדול.

עמית, י. (אין תאריך). היבטים רגשיים במעבר לכיתה א'. העמותה הישראלית להתפתחות הילד ושיקומו. אוחר מתוך: [03/11/2020] www.child-development.org.il

א. על פי אריקסון, ציין באיזה שלב התפתחותי נמצא ילד העולה לכיתה א'.

תאר שניים ממאפייני השלב שצינת, והדגם אחד מהם באמצעות הפתיח. ($12\frac{1}{2}$ נקודות)

ב. ציין את שני השלבים של מודל האינטראקציה של לזרוס.

הסבר באמצעותם את התחושות שחווים ילדים הנמצאים במצב לחץ במעבר לכיתה א'. ($12\frac{1}{2}$ נקודות)

2. ילדים רבים מאמצים הרגלי אכילה לא מסודרת: דילוג על ארוחות ותפריט לא מאוזן. לטענת החוקרים, אכילה לא מסודרת עלולה להוביל לתחלואה.

אפשרי בריא, התוכנית הלאומית לחיים פעילים ובריאים. מחקר: ארוחות מסודרות מסייעות לשמירה על בריאות הילדים, אוחר מתוך: [03/11/2020] www.efsharibari.gov.il

א. הסבר את המושגים "חיזוק עצמי" ו"עונש עצמי".

הדגם אחד ממושגים אלה באמצעות הפתיח. ($12\frac{1}{2}$ נקודות)

ב. הסבר את שיטת ההיענות "הרגל בדלת".

באמצעות מסקנת המחקר שנערך בנושא זה, הסבר כיצד אפשר לשכנע ילדים לאכול אוכל בריא. ($12\frac{1}{2}$ נקודות)

3. אחד האירועים החשובים לתלמידי י"ב בישראל ובעולם הוא נשף סיום הלימודים. מפיקי אירועים מציעים לבני נוער "חבילות" שונות לנשף סיום כיתה י"ב, שבהן מוקדי משיכה מגוונים, כגון הופעות אומנים ועוד. ארגון נשף הסיום הוא חוויה שעלולה לגרום תחושות לחץ לבני הנוער המארגנים.

א. ציין שני גורמים ללחץ, על פי מודל הגירויים.

הדגם אחד מן הגורמים ללחץ באמצעות הפתיח. ($12\frac{1}{2}$ נקודות)

ב. הסבר מהי "התנהגות גלויה" ומהי "התנהגות סמויה".

ציין איזה סוג של התנהגות מובא בפתיח. נמק את תשובתך. ($12\frac{1}{2}$ נקודות)

4. בתקשורת וברשתות החברתיות מתפרסמות מדי פעם קריאות לשלב אנשים עם מוגבלויות במגוון תפקידים במקומות

עבודה. יש מעסיקים הנמנעים מהעסקת אנשים עם מוגבלויות משום שהם חוששים מרמת תפקודם בעבודה.

מרגלית, מ. (2014, דצמבר 16). המשק ירוויח מיליארדים משילוב בעלי מוגבלויות. YNET. אוחר מתוך: www.ynet.co.il.

[15/11/2020]

א. בהסתמך על הפתיח, הצג שני גורמים להיווצרות דעות קדומות בקרב מעסיקים הנמנעים מהעסקת אנשים

עם מוגבלויות. ($12\frac{1}{2}$ נקודות)

ב. הצג ערך מרכזי אחד שיגרום למעסיק להעסיק עובד עם מוגבלות. מדוע בחרת בערך זה? נמק את תשובתך.

($12\frac{1}{2}$ נקודות)

פרק שני (50 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 5-16 (לכל שאלה — 10 נקודות).

5. תלמידים רבים מעוניינים להרחיב את המעגל החברתי שלהם. לאחר כמה התנסויות לא מוצלחות ברשתות החברתיות, החליט רוני להירשם לפעילויות במתנ"ס השכונתי וכך להכיר חברים חדשים. הסבר מהי למידת תובנה, והסבר את החלטתו של רוני באמצעות השלבים של למידה זו.
6. לפניך טענה: "פתרון משבר או קונפליקט בכל אחד משלבי ההתפתחות משפיע על המשך חייו של אדם". האם אתה מסכים עם טענה זו? בסס את תשובתך על נימוק מסוג הסבר.
7. תלמידים רבים חווים קשיים בלמידה מרחוק ועקב כך חשים לחץ. הצע לתלמידים אלה שתי דרכי התמודדות: האחת ממוקדת בבעיה והאחרת — ממוקדת ברגשות.
8. ההורים של עדי החליטו ללמד אותה לשחות. הסבר והדגם באמצעות מושג אחד מתוך תאוריית הלמידה האופרנטית כיצד ההורים של עדי יכולים לסייע לה ללמוד. בתשובתך הגדר את המושג שהסברת.
9. השווה בין המושג "היענות" למושג "ציות לסמכות" באמצעות שני קריטריונים לבחירתך.
10. הצג את מטרת המחקר של בנדורה בנושא השפעת האלימות המוצגת בטלוויזיה על ילדים, והצג את מסקנות המחקר.
11. צעירים רבים בעולם יוצאים להפגין כדי להביע את עמדותיהם בנושאים שונים. ציין שני מאפיינים של עמדה, והדגם את אחד מן המאפיינים באמצעות הפתיח.
12. יש הטוענים שבשנים האחרונות פחתו הדעות הקדומות בנוגע לשילוב נשים בצה"ל. ברביבאי, א. (2019, נובמבר 18). הגיע הזמן לפתוח 100% מהתפקידים בצה"ל בפני נשים. גלובס. אוזר מתוך: [12/6/2020] www.globes.co.il. הצג את מסקנת מחקר ההמשך של הרבה וגרנט (1970) על דעות קדומות בקרב ילדים, והסבר באמצעותה את הפחתת הדעות הקדומות בנוגע לשילוב נשים בצה"ל.

13. הצג את מסקנת המחקר של שכטר (1951) בנושא קונפורמיות.
כיצד יוכל משרד הבריאות לעשות שימוש במסקנה זו כדי לשכנע את הציבור לעטות מסכות?
14. לנופר יש בעיות משמעת רבות בבית הספר. רכזת השכבה הודיעה לה שאם לא תשפר את התנהגותה, היא לא תוכל להצטרף למסע לפולין.
הסבר כיצד נופר יכולה לשנות את התנהגותה באמצעות תהליך ויסות עצמי.
15. לדעתם של חוקרים בתחום הפסיכולוגיה בידוד חברתי בתקופת הקורונה משפיע לרעה על המתבגרים.
ארזי, ט. סבג, ר. (2020). הגברת מצבי סיכון של ילדים ובני נוער נוכח משבר הקורונה. מכון ברוקדייל. שוחזר מתוך: brookdale.jdc.org.il [4/2/2021]
הצג שתיים ממטרות הפסיכולוגיה, והדגם אותן באמצעות הפתיח.
16. הצג את מטרת המחקר של שריף בנושא קונפליקט בין קבוצות (1961).
בהסתמך על המחקר, הסבר כיצד אפשר להפחית דעות קדומות.

בהצלחה!